

**RAPPORT
WERKBAAR WERK
BIJ ZELFSTANDIGE
ONDERNEMERS IN
DE BOUWSECTOR
2023**

ANALYSE OP BASIS
VAN DE VLAAMSE
WERKBAARHEIDSMONITOR
2007-2023

**WERKBAAR
WERK!**

Vlaanderen
verbeelding werkt

Dit onderzoek kreeg de financiële
steun van de Vlaamse minister
bevoegd voor Werk

Rapport van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen/Stichting Innovatie & Arbeid,
Wetstraat 34-36, 1040 Brussel - W www.serv.be/stichting – T +32 2 209 01 11 – E info@serv.be

Bij gebruik van gegevens en informatie uit dit rapport wordt een correcte bronvermelding op prijs
gesteld.

Publicatiedatum 4 juni 2025

Contactpersoon	Ria Bourdeaud'hui	rbourdeaudhui@serv.be
	Miet Lamberts	mlamberts@serv.be
	Stefanie Notebaert	snotebaert@serv.be
	Stephan Vanderhaeghe	svanderhaeghe@serv.be

Inhoud

Samenvatting	4
Rapport	6
1. Achtergrond en methodologie van de werkbaarheidsmonitor in een notendop	6
2. Werkbaarheidsknelpunten in beeld	9
2.1 Werkstress en burn-out	9
2.2 Motivatieproblemen	10
2.3 Leermogelijkheden	11
2.4 Werk-privébalans	12
2.5 Bijna de helft van de zelfstandige ondernemers in de bouwsector heeft geen werkbaarheidsknelpunten	13
3. Werkbaarheidsrisico's in beeld	15
3.1 Werkdruk	15
3.2 Emotionele belasting	16
3.3 Taakvariatie	17
3.4 Fysieke arbeidsomstandigheden	18
4. Risicoprofielen voor de zelfstandige ondernemers in de bouwsector	20
4.1 Risicoprofiel voor werkstress	20
4.2 Risicoprofiel voor werk-privébalans	21
5. Aanvullende informatie over de arbeidssituatie van de zelfstandige ondernemers in de bouwsector	23
5.1 Werktijden	23
5.2 Opleiding, competentie, sociale ondersteuning en bijscholing	24
5.3 Haalbaarheid pensioen, groeiverwachting en afhankelijkheid van inkomen uit zelfstandige activiteit	26
5.4 Grensoverschrijdend gedrag	27
5.5 Tevredenheid over diverse werkaspecten.	28
Referentielijst	29
Lijst met figuren en tabellen	30

Samenvatting

47,6% van de zelfstandige ondernemers in de bouwsector heeft werk zonder werkbaarheidsknelpunten in 2023. Dit wijkt niet significant af van de situatie in 2019 en de eerste meting in 2007.

De werkbaarheidssituatie is vergelijkbaar met die van het Vlaamse sectorgemiddelde. Wel is het zo dat we in de volledige populatie van Vlaamse zelfstandige ondernemers een significante verbetering zien tussen 2007 en 2023 maar niet bij de zelfstandige ondernemers in de bouwsector.

Een blik op de werkbaarheidsindicatoren geeft zicht op het voorkomen van knelpunten in de werksituatie van de zelfstandige ondernemers in de bouwsector in 2023:

- 42,3% meldt werkstressklachten, bij 14,9% is de situatie acuut problematisch en is er sprake van burn-outsymptomen;
- 7,9% kampt met motivatieproblemen, bij 3,2% gaat het om ernstige demotivatie;
- 2,6% heeft onvoldoende leermogelijkheden, bij 0,5% is er een ernstig leerdeficit;
- 33,7% signaleert problemen in de werk-privécombinatie, bij 13% gaat het om een acuut werk-privéconflict.

Het is duidelijk dat de grote meerderheid van de zelfstandige ondernemers in de bouwsector voldoende leermogelijkheden heeft en gemotiveerd aan de slag is. Keerzijde van de medaille is wel dat ongeveer vier op de tien werkstressklachten rapporteert en/of problemen met het bewaren van de balans tussen werk en privé.

Aan de bron van de werkstressproblematiek ligt vooral de hoge werkdruk (bij 46,3% van de ondernemers) en de emotionele belasting (bij 16,3% van de ondernemers) in de bouwsector. Ook de werk-privé problematiek is grotendeels toe te schrijven aan de hoge werkdruk.

Een greep uit een aantal andere kenmerken van de arbeidssituatie van de zelfstandige ondernemers in de bouwsector:

- Ze werken gemiddeld 56,5 uur per week. Dat wijkt significant af van de overige sectoren (zonder bouwsector);
- Ongeveer een derde heeft een diploma hoger onderwijs of universiteit. Dat is beduidend minder dan het aandeel (67,5%) bij de volledige populatie zelfstandige ondernemers in Vlaanderen.;

- 57,1% acht het haalbaar om tot de pensioenleeftijd door te werken. Dit cijfer is minder gunstig dan dit voor de volledige populatie van zelfstandige ondernemers en verschilt significant van de overige sectoren;
- Op het vlak van grensoverschrijdend gedrag zijn de scores op het vlak van lichamelijk geweld en ongewenst seksueel gedrag gunstiger dan deze van andere zelfstandige ondernemers;
- Meer dan acht op de tien zelfstandige ondernemers in de bouwsector zijn tevreden met het contact met klanten (88,3%) en met leveranciers (90,1%). Een minderheid is tevreden over de sociale bescherming als zelfstandige (21,2%) en het contact met de overheid(sadministratie) (18,9%).

Aan de werkbaarheidsmeting 2023 en de redactie van dit rapport werkten mee: Ria Bourdeaud'hui, Miet Lamberts, Stefanie Notebaert, Stephan Vanderhaeghe.

Rapport

In dit rapport zoomen we in op de werkbaarheidssituatie van de zelfstandige ondernemers in de bouwsector. Werkbaarheid wordt gedefinieerd als werk waarvan je niet overspannen of ziek wordt, dat boeiend en motiverend is, kansen biedt op blijven/bijleren en voldoende ruimte laat voor gezin en privéleven. De gepresenteerde cijfers zijn afkomstig van de werkbaarheidsmonitor 2023.

In wat volgt staan we eerst kort stil bij de achtergrond en methodologie van de werkbaarheidsmonitor, waarna we de afzonderlijke werkbaarheidsknelpunten en -risico's in beeld brengen voor de bouwsector. Ook worden de sectorspecifieke risicoprofielen opgemaakt voor werkstress en werk-privébalans. Daarna rapporteren we aanvullende informatie over de arbeidssituatie en werkbeleving van zelfstandige ondernemers in de bouwsector.

1. Achtergrond en methodologie van de werkbaarheidsmonitor in een notendop

De sociale partners in de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) dragen al vele jaren de boodschap uit dat kwaliteitsvolle banen nodig zijn om werkenden duurzaam inzetbaar te houden en langer doorwerken haalbaar te maken. Ze zetten daarom resoluut in op 'werkbaar werk': werk waarvan je niet overspannen of ziek wordt, dat boeiend en motiverend is, kansen biedt op blijven/bijleren en voldoende ruimte laat voor gezin en privéleven.

Om de vinger aan de pols te houden brengt de Stichting Innovatie & Arbeid, het onderzoekscentrum van de SERV, de kwaliteit van de jobs in Vlaanderen gedetailleerd in kaart via een grootschalige, schriftelijke bevraging, sinds 2004 bij werknemers en sinds 2007 ook bij zelfstandige ondernemers (in hoofdberoep) in Vlaanderen (driejaarlijks, vanaf 2019 vierjaarlijks).

Werkbaarheid wordt -conform de vermelde beleidsdefinitie- in de werkbaarheidsmonitor geoperationaliseerd aan de hand van vier werkbaarheidsindicatoren: werkstress (psychische vermoeidheid), motivatie (welbevinden in het werk, werkbetrokkenheid), leermogelijkheden en werk-privébalans.

Tabel 1: Overzicht en omschrijving werkbaarheidsindicatoren

Indicator	Omschrijving
Werkstress (psychische vermoeidheid)	de mate waarin de door psychosociale arbeidsbelasting opgebouwde (mentale) vermoeidheid recuperabel is dan wel leidt tot spanningsklachten en verminderd functioneren <i>(problemen met) werkstress</i>

Motivatatie (welbevinden in het werk)	de mate waarin werknemers/zelfstandige ondernemers door de aard van de job(inhoud) werkbetrokken zijn/blijven dan wel gedemotiveerd raken <i>(problemen met) werkbetrokkenheid en motivatie</i>
Leermogelijkheden	de mate waarin werknemers/zelfstandige ondernemers door opleiding en de dagdagelijkse ervaring op de werkplek hun competenties al dan niet op peil kunnen houden en verder ontwikkelen. i.f.v. hun inzetbaarheid op langere termijn <i>(onvoldoende) kansen op blijven/competentieontwikkeling</i>
Werk-privébalans	de mate waarin de taakeisen in de werksituatie al dan niet belemmerende effecten hebben op de handelingsmogelijkheden in de 'thuis'situatie <i>(problemen met) combinatie van arbeid met privéleven</i>

Naast de vier werkbaarheidsindicatoren, wordt in de werkbaarheidsmonitor ook gepeild naar een aantal kenmerken van de arbeidssituatie, die de werkbaarheid kunnen bedreigen dan wel bevorderen. Daarbij worden voor de zelfstandige ondernemers vier kenmerken van het werk via zogenaamde risico-indicatoren in kaart gebracht: werkdruk, emotionele belasting, taakvariatie (afwisseling in het werk), en (belastende fysieke) arbeidsomstandigheden¹.

Tabel 2: Overzicht en omschrijving risico-indicatoren

Indicator	Omschrijving
Werkdruk	de mate van arbeidsbelasting vanuit kwantitatieve taakeisen, zoals werkvolume, werktempo, deadlines
Emotionele belasting	de mate van arbeidsbelasting vanuit contactuele taakeisen, inz. bij omgang met klanten of patiënten, of coördinatieopdrachten
Taakvariatie	de mate waarin de functie-inhoud een afwisselend takenpakket omvat en beroep doet op vaardigheden van zelfstandige ondernemers
Arbidsomstandigheden	de mate waarin zelfstandige ondernemers blootgesteld worden aan fysieke inconvenianten in de werkomgeving en aan lichamelijke belasting

Voor elk van de werkbaarheids- en risico-indicatoren zijn er onderbouwde grenswaarden of cut off scores bepaald die aangeven of de individuele situatie al dan niet problematisch is. Het kengetal geeft dan de omvang van deze groep aan (procent van de werkenden dat zich in een problematische situatie bevindt). Naar analogie met de kleurensymboliek van een verkeerslicht, wordt niet enkel een problematische groep afgebakend en becijferd ('oranje knipperlicht') maar daarbinnen ook een subgroep die als 'acuut problematisch' kan gelabeld worden ('rood alarmsignaal'). Niet-problematische, problematische en acuut-problematische situaties worden voor de onderscheiden werkbaarheids- en risico-indicatoren als volgt benoemd:

¹ Bij de bevraging van de werknemers wordt ook gepeild naar de mate van autonomie in het werk en de relatie met de directe leiding.

Tabel 3: Terminologie voor de categorieën in de werkbaarheids- en risico-indicatoren

	Niet problematisch = geen knelpunt	Problematisch = knelpunt	Acuut-problematisch = acuut knelpunt
Werkstress (psychische vermoeidheid)	werkstressniveau acceptabel	werkstressklachten	symptomen burn-out
Motivatie (welbevinden in het werk)	gemotiveerd aan de slag	motivatieproblemen	ernstige demotivatie
Leermogelijkheden	voldoende leermogelijkheden	onvoldoende leermogelijkheden	ernstig leerdeficit
Werk-privébalans	haalbare werk-privé-combinatie	problemen werk-privé-combinatie	acuut werk-privéconflict
Werkdruk	werkdruk acceptabel	hoge werkdruk	acuut hoge werkdruk
Emotionele belasting	geen emotioneel belastend werk	emotioneel belastend werk	emotionele overbelasting
Taakvariatie	voldoende taakvariatie	routinematig werk	extreem routinematig werk
Arbeidsomstandigheden	geen belastende arbeidsomstandigheden	belastende arbeidsomstandigheden	zeer hoge fysieke belasting

Voor elke editie van de werkbaarheidsmonitor wordt een nieuw, representatief staal van werknemers uit het Vlaamse gewest schriftelijk bevraagd. Meer specifiek gaat het om zelfstandige ondernemers met woonplaats in het Vlaamse gewest, die in de vier weken voorafgaand aan de bevraging effectief arbeidsprestaties als zelfstandige hebben geleverd. De werkbaarheidsmonitor 2023 is de zesde editie van deze werkbaarheidsmonitor. Het survey-ontwerp, de vragenlijst, de organisatie van de enquêtering, de responsanalyse zijn uitgebreid gedocumenteerd in het rapport 'Methodologie Vlaamse werkbaarheidsmonitor' (Bourdeaud'hui, e.a., 2024a).

2. Werkbaarheidsknelpunten in beeld

In dit hoofdstuk nemen we de (evolutie in de) kengetallen voor de vier werkbaarheidsindicatoren – werkstress, motivatieproblemen, leermogelijkheden en werk-privébalans - onder de loep en vergelijken we de sectorgegevens met deze van de volledige groep zelfstandige ondernemers in Vlaanderen.

2.1 Werkstress en burn-out

De werkstressindicator verschaft informatie over de mate waarin zelfstandige ondernemers kunnen herstellen van de door psychosociale arbeidsbelasting opgebouwde psychische vermoeidheid. Wanneer zelfstandige ondernemers abnormaal lang moeten recupereren van hun arbeidsprestaties (vb. 'aan het einde van de dag echt op zijn', 'meer dan een uur voor herstel na het werk behoeven', 'slechts op de tweede vrije dag tot rust komen') en te maken krijgen met spanningsklachten, beschouwen we de situatie als problematisch en spreken we over werkstressklachten. Wanneer er zelfs sprake is van verminderd functioneren op de werkplek of na de werkdag (vb. 'door vermoeidheid tijdens het laatste deel van de werkdag werk niet meer zo goed doen', 'concentratieproblemen in vrije uren na de werktijd') labelen we dit als 'symptomen burn-out'.

In 2023 rapporteert 42,3% van de zelfstandige bouwondernemers werkstressklachten, bij 14,9% is er sprake van 'symptomen burn-out' (Tabel 4). In vergelijking met 2019 en over de volledige meetperiode 2007-2023 registreren we geen significante wijziging van het aandeel zelfstandige bouwondernemers met werkstress.

Tabel 4: Evolutie 2007-2023 van het aandeel zelfstandige ondernemers in de bouwsector met werkstressklachten en burn-out symptomen

		2007	2010	2013	2016	2019	2023
		%	%	%	%	%	%
bouw	 werkstressklachten	41,0	39,8	36,7	43,3	45,2	42,3
	 symptomen burn-out	17,6	12,1	10,0	17,4	16,9	14,9
	N	307	314	501	351	367	208
zelfstandige ondernemers Vlaanderen	 werkstressklachten	36,7	38,0	33,4	36,2	37,0	37,8
	 symptomen burn-out	13,0	12,4	10,2	11,4	12,0	13,9
verschiltoetsing	 werkstressklachten	ns	ns	ns	s	s	ns
	 symptomen burn-out	s	ns	ns	s	s	ns

Bron: Vlaamse werkbaarheidsmonitor – zelfstandige ondernemers 2007-2023.

Leeswijzer:

- de rij met het verschoven **rode balkje 'symptomen burn-out'** verwijst naar een subgroep binnen de groep 'werkstressklachten' maar het aandeel wordt berekend op de totale populatie;
- **cijfers in het groen** wijzen op een significante (Pearson χ^2 ; $p < 0,05$) afname van het aandeel met werkstressklachten en/of burn-outsymptomen of op een significante toename van het aandeel met een acceptabele werkstress-situatie ten opzichte van het vorige meetpunt. **Cijfers in het rood** wijzen op een significante (Pearson χ^2 ; $p < 0,05$) afname van het aandeel met een acceptabele werkstress-situatie/toename van het aandeel met werkstressklachten en/of burn-outsymptomen ten opzichte van het vorige meetpunt (cijfers in het rood wijzen dus op een significante verslechtering van de situatie op het vlak van werkstress, cijfers in het groen wijzen op een significante verbetering van de situatie op het vlak van werkstress);
- **een rode omkadering van de meetgegevens 2023** zou wijzen op een significante (Pearson χ^2 ; $p < 0,05$) afname van het aandeel met een acceptabele werkstress-situatie/toename van het aandeel met werkstressklachten en/of burn-outsymptomen bij een vergelijking met de nulmeting werkstress 2007. **Een groene omkadering** zou wijzen op een significante verbetering van de situatie op het vlak van werkstress sinds de nulmeting 2007
- De verschiltoetsing (**s** versus **ns**) vergelijkt de score van de sector met het gemiddelde van de scores van alle sectoren (niet in tabel). Om te bepalen of het gaat over een significante afwijking gebruiken we de techniek van logistische regressie (contrast: deviation) (Wald χ^2 , s indien $p < 0,05$ versus ns indien $p \geq 0,05$).

Tabel 4 (verschiltoetsing) leert ons dat het aandeel zelfstandig ondernemers in de bouwsector met werkstressklachten of burn-outsymptomen niet afwijkt van het Vlaams sectorgemiddelde voor zelfstandige ondernemers. In 2016 en 2019 was dat wel nog het geval.

2.2 Motivatieproblemen

De motivatie-indicator verschaft informatie over de mate waarin zelfstandige ondernemers door de aard van hun werk betrokken zijn/blijven dan wel gedemotiveerd raken. De categorisering 'motivatieproblemen' verwijst dan naar een situatie waarbij het werk niet (langer) als boeiend en aantrekkelijk wordt ervaren en waarbij men nauwelijks intrinsiek betrokken is met de normale taakuitvoering (vb. 'werk doen omdat het moet, daarmee is alles wel gezegd'). 'Ernstige demotivatie' is wanneer men zo sterk gedemotiveerd raakt dat men niet meer naar behoren functioneert in het werk (vb. 'telkens weerstand moeten overwinnen om het werk te doen').

In 2023 meldt 7,9% van de zelfstandige ondernemers in de bouwsector motivatieproblemen, bij 3,2% is er sprake van ernstige demotivatie (Tabel 5). In vergelijking met 2007 en over de volledige meetperiode 2007-2023 registreren we geen significante wijziging van het aandeel zelfstandige bouwondernemers met (ernstige) motivatieproblemen.

Tabel 5: Evolutie 2007-2023 van het aandeel zelfstandige ondernemers met motivatieproblemen en ernstige demotivatie in de bouwsector.

		2007	2010	2013	2016	2019	2023
		%	%	%	%	%	%
bouw	 motivatieproblemen	7,8	7,0	8,5	6,7	11,9	7,9
	 ernstige demotivatie	2,6	2,8	2,6	2,5	3,8	3,2
	N	269	287	504	356	371	189
zelfstandige ondernemers Vlaanderen	 motivatieproblemen	8,2	8,2	8,4	9,3	10,2	9,9
	 ernstige demotivatie	2,7	3,0	3,5	3,7	3,9	3,8
verschiltoetsing	 motivatieproblemen	ns	ns	ns	ns	ns	ns
	 ernstige demotivatie	ns	ns	ns	ns	ns	ns

Bron: Vlaamse werkbaarheidsmonitor – zelfstandige ondernemers 2007 - 2023

Leeswijzer:

- de rij met het verschoven **rode balkje 'ernstige demotivatie'** verwijst naar een subgroep binnen de groep 'motivatieproblemen' maar het aandeel wordt berekend op de totale populatie;
- Voor betekenis van de **kleurencodes** (groene/rode cijfers en kaders) en de **verschiltoetsing** (s versus ns): zie Tabel 4 Tabel 4 onder 2.1 'Werkstress en burn-out'.

De cijfers op het vlak van motivatieproblemen verschillen op geen enkel meetmoment significant tussen de zelfstandige ondernemers in de bouwsector en het Vlaams sectorgemiddelde voor zelfstandige ondernemers (Tabel 5).

2.3 Leermogelijkheden

De indicator 'leermogelijkheden' verschaft informatie over de mate waarin de zelfstandige ondernemers door opleiding en de dagdagelijkse ervaringen op de werkplek, hun competenties al dan niet op peil kunnen houden en verder ontwikkelen. 'Onvoldoende leermogelijkheden' in de job verwijst naar een problematische situatie, waarbij het werk op langere termijn gehypothekeerd wordt door een gebrek aan kansen op competentieontwikkeling. Bij het volledig ontbreken van (informele en formele) leermogelijkheden hanteren we het label 'ernstig leerdeficit'.

In 2023 heeft 2,6% van de zelfstandige ondernemers in de bouwsector onvoldoende leermogelijkheden en bij 0,5% is er sprake van een ernstig leerdeficit (Tabel 6).

Het aandeel met onvoldoende leermogelijkheden of ernstig leerdeficit ligt voor de zelfstandige ondernemers in de bouwsector in 2007 en 2023 op een gelijkaardig niveau.

Het aandeel met onvoldoende leermogelijkheden wijkt (behalve in 2013) niet significant af van het Vlaamse sectorgemiddelde voor zelfstandige ondernemers.

Tabel 66: Evolutie 2007-2023 van het aandeel zelfstandige ondernemers in de bouwsector met onvoldoende leermogelijkheden en een ernstig leerdeficit.

		2007	2010	2013	2016	2019	2023
		%	%	%	%	%	%
bouw	 onvoldoende leermogelijkheden	2,6	0,3	3,0	2,0	3,5	2,6
	 ernstig leerdeficit	0,0	0,0	0,0	0,3	0,3	0,5
	N	270	288	506	357	372	190
zelfstandige ondernemers Vlaanderen	 onvoldoende leermogelijkheden	5,6	4,8	4,7	3,5	3,5	2,7
	 ernstig leerdeficit	1,1	1,2	0,8	0,8	0,5	0,6
	N	270	288	506	357	372	190
verschiltoetsing	 onvoldoende leermogelijkheden	ns	ns	s	ns	ns	ns
	 ernstig leerdeficit	ns	ns	ns	ns	ns	ns
	N	270	288	506	357	372	190

Bron: Vlaamse werkbaarheidsmonitor – zelfstandige ondernemers 2007 - 2023

Leeswijzer:

- de rij met het verschoven **rode balkje 'ernstig leerdeficit'** verwijst naar een subgroep binnen de groep 'onvoldoende leermogelijkheden' maar het aandeel wordt berekend op de totale populatie;
- Voor betekenis van de **kleurencodes** (groene/rode cijfers en kaders) en de **verschiltoetsing** (s versus ns): zie Tabel 4 onder 2.1 'Werkstress en burn-out'.

2.4 Werk-privébalans

De indicator 'werk-privébalans' verschaft informatie over de mate waarin de taakeisen in de werksituatie al dan niet belemmerende effecten hebben op de 'thuis'situatie. We labelen een situatie als problematisch wanneer de eisen van het werk systematisch combinatiemoeilijkheden stellen t.a.v. gezin en sociaal leven. Bij een acuut werk-privéconflict is er sprake van quasi-permanente conflicten tussen werk- en privé sfeer.

In 2023 rapporteert 33,7% van de zelfstandige bouwondernemers problemen met de werk-privé combinatie en 13% heeft een acuut werk-privéconflict (Tabel 7). Terwijl er bij de volledige populatie van zelfstandige ondernemers een significante verbetering genoteerd wordt tussen 2007 en 2023 is dit niet het geval bij de zelfstandige ondernemers in de bouwsector.

We zien, met uitzondering van de meting in 2019, geen significante verschillen met het Vlaamse sectorgemiddelde voor zelfstandige ondernemers (Tabel 7).

Tabel 7: Evolutie 2007-2023 van het aandeel zelfstandige ondernemers in de bouwsector met een problematische werk-privécombinatie en acuut werk-privéconflict

		2007	2010	2013	2016	2019	2023
		%	%	%	%	%	%
bouw	 problemen werk-privécombinatie	38,6	35,6	33,1	35,5	38,6	33,7
	 acuut werk-privéconflict	12,9	12,9	10,7	12,5	13,7	13,0
	N	303	317	504	352	365	208
zelfstandige ondernemers Vlaanderen	 problemen werk-privécombinatie	34,5	35,0	31,6	33,0	30,4	29,8
	 acuut werk-privéconflict	10,9	11,8	9,5	10,5	10,7	10,1
verschiltoetsing	 problemen werk-privécombinatie	ns	ns	ns	ns	s	ns
	 acuut werk-privéconflict	ns	ns	ns	ns	ns	ns

Bron: Vlaamse werkbaarheidsmonitor – zelfstandige ondernemers 2007 – 2023

Leeswijzer:

- de rij met het verschoven **rode balkje 'acuut werk-privéconflict'** verwijst naar een subgroep binnen de groep 'combinatieproblemen' maar het aandeel wordt berekend op de totale populatie;
- Voor betekenis van de **kleurencodes** (groene/rode cijfers en kaders) en de **verschiltoetsing** (s versus ns): zie Tabel 4 onder 2.1 'Werkstress en burn-out'.

2.5 Bijna de helft van de zelfstandige ondernemers in de bouwsector heeft geen werkbaarheidsknelpunten

De combinatie van de vier indicatoren laat ons toe een evaluatie op te maken van de (evolutie in de) werkbaarheidssituatie van de zelfstandige ondernemers in de bouwsector. We onderscheiden daarbij drie situaties: werkbare jobs of jobs zonder werkbaarheidsknelpunten, jobs met één werkbaarheidsknelpunt en jobs met twee of meer knelpunten.

47,6% van de zelfstandige ondernemers in de bouwsector heeft werk zonder werkbaarheidsknelpunten in 2023 (Tabel 8). Dit wijkt niet significant af van de situatie in 2019 en de eerste meting in 2007.

De werkbaarheidssituatie is vergelijkbaar met die van het Vlaamse sectorgemiddelde. Wel is het zo dat we in de volledige populatie van Vlaamse zelfstandige ondernemers een significante verbetering zien tussen 2007 en 2023 (maar dus niet bij de zelfstandige ondernemers in de bouwsector).

Tabel 8: Verdeling van het aandeel zelfstandige ondernemers in de bouwsector met een werkbare job, met één werkbaarheidsknelpunt of met meerdere werkbaarheidsknelpunten, 2007 – 2023

			2007 %	2010 %	2013 %	2016 %	2019 %	2023 %
bouw	geen werkbaarheidsknelpunten		44,5	46,2	48,0	47,9	42,0	47,6
	1 werkbaarheidsknelpunt		27,7	28,7	28,2	20,6	24,1	24,9
	2+ werkbaarheidsknelpunten		27,7	25,1	23,8	31,5	33,9	27,5
	N		256	275	483	340	357	189
zelfstandige ondernemers Vlaanderen	geen werkbaarheidsknelpunten		47,7	47,8	51,4	50,7	50,1	52,5
	1 werkbaarheidsknelpunt		27,1	26,2	25,0	22,8	25,0	22,5
	2+ werkbaarheidsknelpunten		25,2	26,0	23,7	26,4	25,0	25,0
	verschiltoetsing	geen werkbaarheidsknelpunten vs. wel werkbaarheidsknelpunten	ns	ns	ns	ns	s	ns

Bron: Vlaamse werkbaarheidsmonitor – zelfstandige ondernemers 2007 - 2023

Leeswijzer:

- **Cijfers in het groen** wijzen op een significante (Pearson chi²; p < 0,05) toename van het aandeel met werkbaar werk/ afname van het aandeel met (meerdere) werkbaarheidsknelpunten ten opzichte van het vorige meetpunt. **Cijfers in het rood** wijzen op een significante (Pearson chi²; p<0,05) afname van het aandeel met werkbaar werk /toename van het aandeel met (meerdere) werkbaarheidsknelpunten ten opzichte van het vorige meetpunt;
- **Cijfer in een groen kader** wijst op een significante (Pearson chi²; p < 0,05) afname van het aandeel met één of meerdere werkbaarheidsknelpunt(en) bij een vergelijking van de meetpunten 2007 en 2023;
- De verschiltoetsing (**s** versus **ns**) vergelijkt de score van geen werkbaarheidsknelpunten versus wel werkbaarheidsknelpunten van de sector met het gemiddelde van de scores van alle sectoren (niet in tabel). Om te bepalen of het gaat over een significante afwijking gebruiken we de techniek van logistische regressie (contrast: deviation) (Wald chi², s indien p < 0,05 versus ns indien p ≥ 0,05).

3. Werkbaarheidsrisico's in beeld

De werkbaarheidsmonitor brengt ook een aantal risicofactoren in kaart, dit zijn determinanten in de arbeidssituatie die een invloed hebben op de kwaliteit van de jobs en dus de werkbaarheid ervan. In dit hoofdstuk rapporteren we de cijfers van vier werkbaarheidsrisico's: werkdruk, emotionele belasting, taakvariatie en belastende fysieke arbeidsomstandigheden.

3.1 Werkdruk

De werkdruk-indicator geeft de mate van arbeidsbelasting vanuit kwantitatieve taakeisen, zoals werkvolume, werktempo en deadlines weer.

In 2023 heeft 46,3% van de zelfstandige ondernemers in de bouwsector te maken met een hoge werkdruk en 21,1% met een acuut hoge werkdruk (Tabel 9). Die cijfers verschillen niet significant met de beginsituatie in 2007. Tussen 2007 en 2013 daalde het aandeel met hoge werkdruk van 52,8% tot 36,2% maar steeg terug naar 44,5% in 2016. In vergelijking met de nulmeting in 2007 en de vorige meting in 2019 is er geen significant verschil naar hoge werkdruk.

Het aandeel zelfstandige ondernemers met (acuut hoge) werkdruk verschilt (met uitzondering van 2019) bij geen enkel meetpunt van het Vlaamse sectorgemiddelde voor zelfstandige ondernemers (Tabel 9).

Tabel 9: Evolutie 2007-2023 van het aandeel zelfstandige ondernemers in de bouwsector geconfronteerd met (acuut) hoge werkdruk

		2007 %	2010 %	2013 %	2016 %	2019 %	2023 %
bouw	 hoge werkdruk	52,8	43,9	36,2	44,5	50,1	46,3
	 acuut hoge werkdruk	19,3	16,6	13,4	17,9	24,7	21,1
	N	269	289	508	357	373	190
zelfstandige ondernemers Vlaanderen	 hoge werkdruk	46,6	42,2	37,7	42,8	46,1	43,3
	 acuut hoge werkdruk	17,6	16,3	13,3	17,0	19,2	18,3
verschiltoetsing	 hoge werkdruk	ns	ns	ns	ns	s	ns
	 acuut hoge werkdruk	ns	ns	ns	ns	s	ns

Bron: Vlaamse werkbaarheidsmonitor – zelfstandige ondernemers 2007- 2023

Leeswijzer:

- de rij met het verschoven **rode balkje 'acuut hoge werkdruk'** verwijst naar een subgroep binnen de groep 'hoge werkdruk' maar het aandeel wordt berekend op de totale populatie;
- **cijfers in het groen** wijzen op een significante (Pearson χ^2 ; $p < 0,05$) toename van het aandeel zelfstandige ondernemers in een acceptabele werkdruksituatie/afname van het aandeel dat geconfronteerd wordt met een (acuut) hoge werkdruk in vergelijking met het vorige meetpunt; **cijfers in het rood** wijzen op een significante (Pearson χ^2 ; $p < 0,05$) afname van het aandeel in een acceptabele werkdruksituatie/toename van het aandeel dat geconfronteerd wordt met een (acuut) hoge werkdruk in vergelijking met het vorige meetpunt;
- **de groene omkadering van de meetgegevens 2023** wijst op een significante (Pearson χ^2 ; $p < 0,05$) toename van het aandeel in een acceptabele werkdruksituatie/afname van het aandeel dat geconfronteerd wordt met een (acuut) hoge werkdruk bij een vergelijking met de nulmeting 2007 (een rode omkadering zou wijzen op een significante verslechtering van de situatie op het vlak van werkdruk over de voorbije 16 jaar);
- De verschiltoetsing (**s** versus **ns**) vergelijkt de score van de sector met het gemiddelde van de scores van alle sectoren (niet in tabel). Om te bepalen of het gaat over een significante afwijking gebruiken we de techniek van logistische regressie (contrast: deviation) (Wald χ^2 , s indien $p < 0,05$ versus ns indien $p \geq 0,05$).

3.2 Emotionele belasting

Emotionele belasting verwijst naar de mate van arbeidsbelasting vanuit contactuele taakeisen, inzonderheid bij omgang met klanten of patiënten en bij coördinatie-opdrachten.

In 2023 heeft 16,3% van de zelfstandige ondernemers in de bouwsector emotioneel belastend werk, bij 3,2% is er sprake van emotionele overbelasting. Tabel 10 toont een stabilisatie over de meetperiode 2007-2023 op het vlak van emotioneel belastend werk.

Het aandeel zelfstandige bouwondernemers met emotioneel belastend werk ligt van 2007 tot 2019 significant lager dan het Vlaams sectorgemiddelde (Tabel 10). In 2023 is het verschil niet meer significant. Het aandeel met emotionele overbelasting verschilt over de volledige periode (met uitzondering van 2019) niet significant van het Vlaamse sectorgemiddelde voor zelfstandige ondernemers.

Tabel 10: Evolutie 2007-2023 van het aandeel zelfstandige ondernemers in de bouwsector met emotioneel belastend werk en emotionele overbelasting

		2007	2010	2013	2016	2019	2023
		%	%	%	%	%	%
bouw	 emotioneel belastend werk	18,6	16,0	19,3	15,4	12,9	16,3
	 emotionele overbelasting	3,0	1,7	2,2	2,8	1,1	3,2
	<i>N</i>	269	287	507	356	372	190
zelfstandige ondernemers Vlaanderen	 emotioneel belastend werk	28,8	29,1	29,6	26,6	28,1	27,4
	 emotionele overbelasting	5,2	4,9	5,7	4,8	5,0	5,6
<i>verschiltoetsing</i>	 emotioneel belastend werk	<i>s</i>	<i>s</i>	<i>s</i>	<i>s</i>	<i>s</i>	<i>ns</i>
	 emotionele overbelasting	<i>ns</i>	<i>ns</i>	<i>ns</i>	<i>ns</i>	<i>s</i>	<i>ns</i>

Bron: Vlaamse werkbaarheidsmonitor – zelfstandige ondernemers 2007 - 2023

Leeswijzer:

- de rij met het verschoven **rode balkje 'emotionele overbelasting'** verwijst naar een subgroep binnen de groep 'emotioneel belastend werk' maar het aandeel wordt berekend op de totale populatie;
- Voor betekenis van de **kleurencodes** (groene/rode cijfers en kaders) en de **verschiltoetsing** (s versus ns): zie Tabel 9 onder 3.1 'Werkdruk'.

3.3 Taakvariatie

De risico-indicator voor taakvariatie verschaft informatie over de mate waarin de functie-inhoud een afwisselend takenpakket omvat en beroep doet op vaardigheden van de zelfstandige ondernemers.

3,2% van de zelfstandige ondernemers in de bouwsector heeft routinematig werk en 0,5% extreem routinematig werk (Tabel 11). Ten aanzien van de nulmeting en in vergelijking met 2019 is er voor routinematig werk geen significant verschil.

Het aandeel met routinematig werk ligt in 2023 significant lager dan het Vlaamse sectorgemiddelde voor zelfstandige ondernemers (Tabel 11).

Tabel 11: Evolutie 2007-2023 van het aandeel zelfstandige ondernemers in de bouwsector met routinematig werk en extreem routinematig werk

		2007	2010	2013	2016	2019	2023
		%	%	%	%	%	%
bouw	 routinematig werk	4,4	5,5	7,1	4,2	5,4	3,2
	 extreem routinematig werk	1,1	1,0	1,4	0,6	1,3	0,5
	N	270	290	507	358	373	189
zelfstandige ondernemers Vlaanderen	 routinematig werk	7,9	8,4	8,2	6,5	7,9	6,7
	 extreem routinematig werk	2,2	2,1	2,0	1,9	1,8	2,0
verschiltoetsing	 routinematig werk	ns	ns	ns	ns	s	s
	 extreem routinematig werk	ns	ns	ns	ns	ns	ns

Bron: Vlaamse werkbaarheidsmonitor – zelfstandige ondernemers 2007 - 2023

Leeswijzer:

- de rij met het verschoven **rode balkje 'extreem routinematig werk'** verwijst naar een subgroep binnen de groep 'routinematig werk' maar het aandeel wordt berekend op de totale populatie;
- Voor betekenis van de **kleurencodes** (groene/rode cijfers en kaders) en de **verschiltoetsing** (s versus ns): zie Tabel 9 onder 3.1 'Werkdruk'.

3.4 Fysieke arbeidsomstandigheden

De risico-indicator 'belastende arbeidsomstandigheden' verwijst naar de mate waarin zelfstandige ondernemers worden blootgesteld aan risico's op arbeidsongevallen, hinder in de fysieke werkomgeving (lawaai, trillingen, extreme temperaturen, contact met chemische agentia) en/of lichamelijke belasting (fysieke zware taken, ongemakkelijke werkhoudingen, repetitieve bewegingen).

Bijna de helft (45,7%) van zelfstandige ondernemers in de bouwsector heeft in 2023 te kampen met belastende arbeidsomstandigheden, 15,9% rapporteert een zeer hoge fysieke belasting (Tabel 12). Tussen 2016 en 2019 noteren we een significante stijging (van 11,6% tot 16,8%) van het aandeel met zeer hoge fysieke belasting en dit hoge aandeel stabiliseert zich in 2023; we zien ook geen significante verschuiving ten opzichte van de nulmeting in 2007.

De score voor (zeer hoge) belastende arbeidsomstandigheden in de bouwsector ligt over de volledige periode beduidend hoger dan het Vlaamse sectorgemiddelde.

Tabel 12: Evolutie 2007-2023 van het aandeel zelfstandige ondernemers in de bouwsector die geconfronteerd worden met (zeer hoge) belastende arbeidsomstandigheden.

		2007	2010	2013	2016	2019	2023
		%	%	%	%	%	%
bouw	 belastende arbeidsomstandigheden	40,2	34,4	39,8	42,1	46,8	45,7
	 zeer hoge fysieke belasting	12,5	10,2	13,2	11,6	16,8	15,9
	N	311	323	517	354	370	208
zelfstandige ondernemers Vlaanderen	 belastende arbeidsomstandigheden	17,2	15,9	17,6	18,2	20,9	18,4
	 zeer hoge fysieke belasting	4,6	4,5	4,5	5,3	6,8	6,2
verschiltoetsing	 belastende arbeidsomstandigheden	s	s	s	s	s	s
	 zeer hoge fysieke belasting	s	s	s	s	s	s

Bron: Vlaamse werkbaarheidsmonitor – zelfstandige ondernemers 2007-2023

Leeswijzer:

- de rij met het verschoven **rode balkje 'zeer hoge fysieke belasting'** verwijst naar een subgroep binnen de groep 'belastende arbeidsomstandigheden' maar het aandeel wordt berekend op de totale populatie;
- Voor betekenis van de **kleurencodes** (groene/rode cijfers en kaders) en de **verschiltoetsing** (s versus ns): zie Tabel 9 Tabel 9 onder 'Werkdruk'

4. Risicoprofielen voor de zelfstandige ondernemers in de bouwsector

Wanneer we de aanwezigheid van de werkbaarheidsrisico's in de bouwsector combineren met de analyses over de samenhang tussen werkbaarheids- en risico-indicatoren voor de volledige populatie van zelfstandige ondernemers kunnen we een sectorspecifiek risicoprofiel opmaken voor de zelfstandige ondernemers in de bouwsector. (Bourdeaud'hui e.a., 2024b).

Dit profiel geeft ons tweeledige informatie, namelijk over hoe vaak zelfstandige ondernemers in de bouwsector in 2023 met een bepaald werkbaarheidsrisico geconfronteerd worden en over de kans dat ze door dit risico met een van de verschillende werkbaarheidsknelpunten te maken krijgen². Het risico is ernstiger naarmate meer zelfstandige ondernemers geconfronteerd worden met het risico en/of er een grotere kans bestaat dat ze met dit risico een bepaald werkbaarheidsknelpunt ontwikkelen.

In wat volgt bespreken we de sectorspecifieke risicoprofielen voor werkstress en werk-privé-balans. Voor leermogelijkheden en motivatie wordt geen profiel uitgetekend omdat het aandeel van de zelfstandige ondernemers dat gedemotiveerd is of onvoldoende leermogelijkheden heeft, eerder beperkt is.

4.1 Risicoprofiel voor werkstress

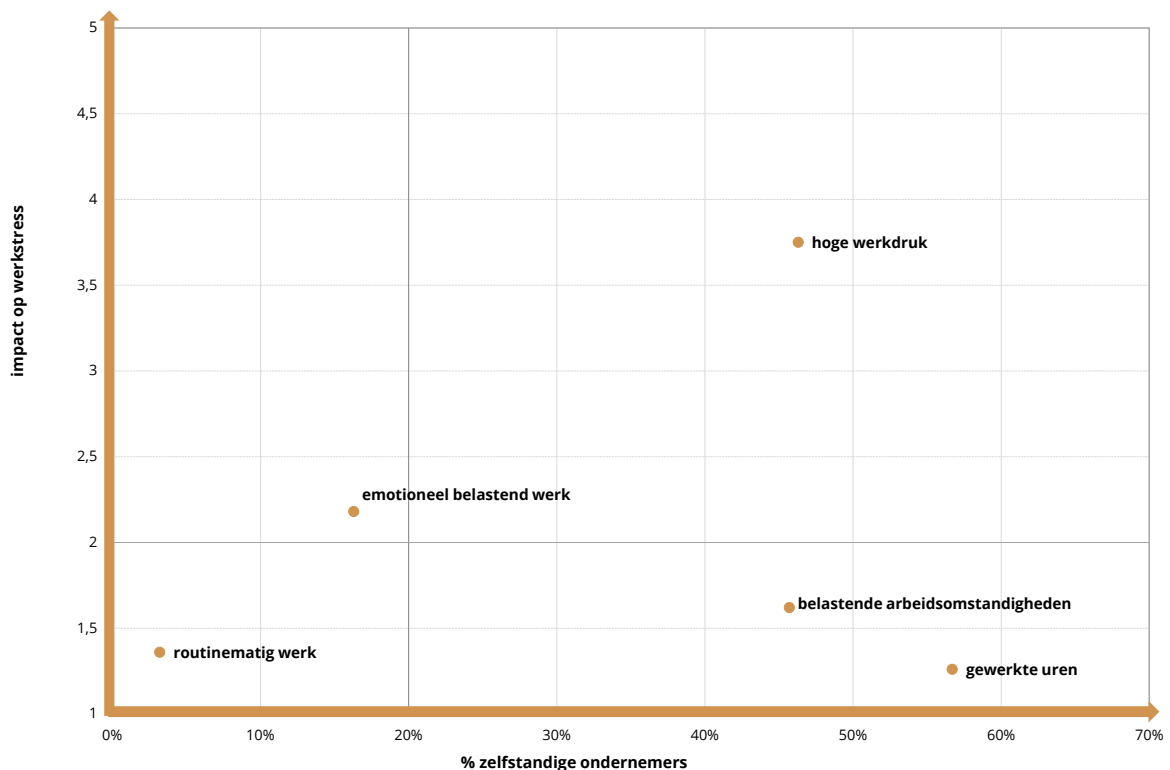
Hoge werkdruk is de meest ernstige risicofactor voor werkstressklachten in de bouwsector (Figuur 1). Een hoog aandeel (46,3%) heeft te kampen met een hoge werkdruk, maar tegelijk verhoogt hoge werkdruk aanzienlijk de kans op werkstressklachten (bijna verviervoudiging van de kansverhouding).

Ook emotioneel belastend werk is een belangrijk risico door de hogere kans op werkstressklachten (verdubbeling van de kansverhouding).

Routinematig werk en fysieke belasting verhogen ook het risico op werkstress, maar in beperktere mate (odds respectievelijk 1,4 en 1,6). Een grote groep (45,7%) van de zelfstandige ondernemers in de bouwsector geeft wel fysiek belastende arbeidsomstandigheden aan. Verder valt op dat een grote groep (iets meer dan de helft) van de zelfstandige ondernemers in de bouwsector meer dan 50 uur per week werkt. Ook dat is, in beperktere mate een risico (odds 1,3).

² Deze kans (odds ratio's) wordt bepaald op basis van de volledige dataset van 2007 tot en met 2023 en voor alle zelfstandige ondernemers, zoals berekend in het rapport "Wat maakt werk werkbaar" (Bourdeaud'hui e.a., 2024b)

Figuur 1: Risicoprofiel voor werkstressklachten bij zelfstandige ondernemers in de bouwsector 2023

Bron: Vlaamse werkbaarheidsmonitor zelfstandige ondernemers.

Leeswijzer: De figuur verschaft ons inzicht in de relevantie van diverse risicofactoren voor het ontstaan van werkstressklachten in de bouwsector. De ernstgraad van specifieke risicofactoren wordt bepaald door 2 elementen:

- De impact van een specifieke risicofactor (verticale positionering, berekend o.b.v. een logistische regressieanalyse op de volledige dataset (2007 tot 2023) voor alle sectoren en de daaruit resulterende odds ratio's). Zo vormt een hoge werkdruk (bijna verviervoudiging van de kansverhouding werkstressklachten/geen werkstressklachten) duidelijk een hoger risico voor het ontstaan van werkstressklachten dan routinematig werk (de kansverhouding werkstressklachten/geen werkstressklachten verhoogt met factor 1,4).
- Het aandeel dat zich in een problematische situatie voor een specifieke risicofactor bevindt (horizontale positie). Zo zijn er bij zelfstandige ondernemers in de bouwsector beduidend meer die met een hoge werkdruk (46,3%) dan met emotioneel belastend werk (16,3%) worden geconfronteerd.

4.2 Risicoprofiel voor werk-privébalans

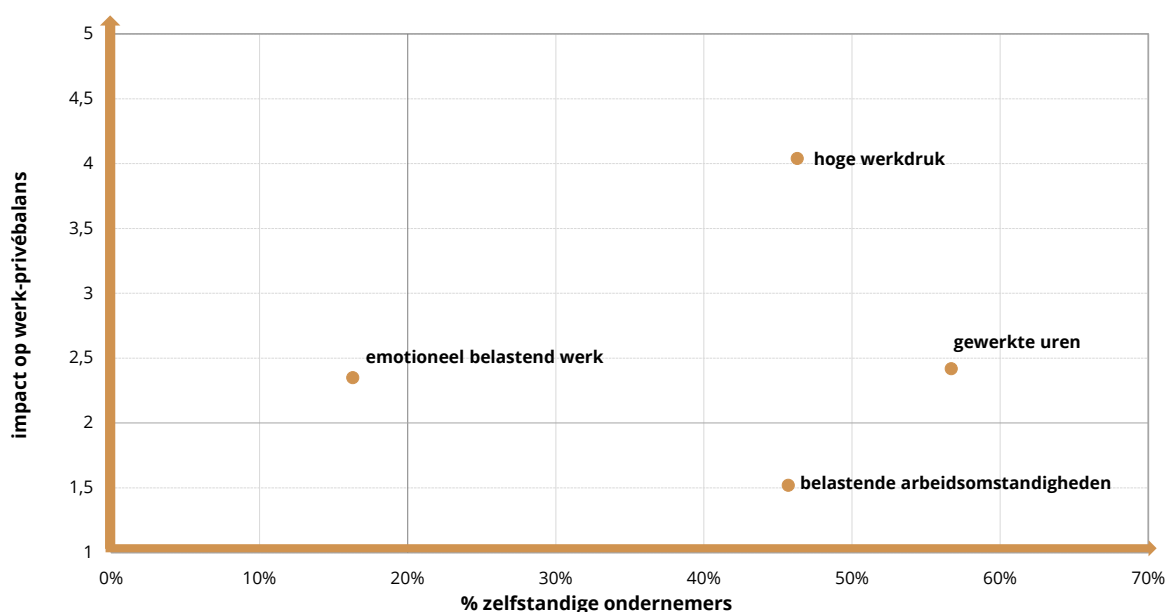
Hoge werkdruk is het belangrijkste aandachtspunt voor de werk-privécombinatie. De impact van hoge werkdruk op de werk-privébalans is niet alleen groot (verviervoudiging kansverhouding), hoge werkdruk komt ook vaak voor in de bouwsector (46,3%).

In mindere mate is emotioneel belastend werk ook een aandachtspunt: 16,3% heeft emotioneel belastend werk en de impact op de werk-privécombinatie is relatief groot (verdubbeling kansverhouding).

Jobs die zich kenmerken door hoge fysieke belasting komen frequent voor in de bouwsector (45,7% van de zelfstandige ondernemers). In deze jobs ligt het risico op een onevenwicht in de werk-privécombinatie hoger. De ratio waarmee de kans op problemen in de werk-privécombinatie wordt verhoogd ligt voor fysieke belasting op 1,5.

Ten slotte rapporteert meer dan de helft van de zelfstandige bouwondernemers gemiddeld meer dan 50 uren per week te werken; de impact hiervan op de werk-privébalans is groot (de kansverhouding ligt 2,4 keer hoger).

Figuur 2: Risicoprofiel voor problemen werk-privécombinatie bij zelfstandige ondernemers in de bouwsector 2023

Bron: Vlaamse werkbaarheidsmonitor zelfstandige ondernemers 2023

leeswijzer: De figuur verschaft ons inzicht in de relevantie van diverse risicofactoren voor het ontstaan van problemen met werk-privécombinatie in de bouwsector. De ernstgraad van specifieke risicofactoren wordt bepaald door 2 elementen:

- De impact van een specifieke risicofactor (verticale positionering, berekend o.b.v. een logistische regressieanalyse op de volledige dataset (2007 tot 2023) voor alle sectoren en de daaruit resulterende odds ratio's). Zo vormt een hoge werkdruk (verviervoudiging van de kansverhouding problemen met werk-privécombinatie/haalbare werk-privécombinatie) duidelijk een hoger risico voor het ontstaan van problemen met werk-privécombinatie dan fysieke belasting (de kansverhouding problemen werk-privécombinatie/haalbare werk-privécombinatie verhoogt met factor 1,5).
- Het aandeel dat zich in een problematische situatie voor een specifieke risicofactor bevindt (horizontale positie). Zo zijn er in de bouwsector beduidend meer zelfstandigen die met een hoge werkdruk (46,3%) dan met emotioneel belastend werk (16,3%) geconfronteerd worden.

5. Aanvullende informatie over de arbeidssituatie van de zelfstandige ondernemers in de bouwsector

In de werkbaarheidsenquête wordt, naast de besproken indicatoren, ook aanvullende informatie verzameld over de arbeidssituatie en werkbeleving. Bij de meting van 2023 werden bijvoorbeeld ook gegevens verzameld over de werktijden, opleiding en bijscholing, de groeiverwachtingen, de haalbaarheid om tot de pensioenleeftijd door te werken, de confrontatie met grensoverschrijdend gedrag en de mate van tevredenheid met diverse aspecten van het zelfstandig beroep. We brengen in dit hoofdstuk deze informatie voor de zelfstandige ondernemers in de bouwsector bijeen en toetsen hun scores aan deze van de andere zelfstandige ondernemers in Vlaanderen.

5.1 Werktijden

Zelfstandige ondernemers in de bouwsector werken gemiddeld 56,5 uur per week (Tabel 13). Dat is iets meer dan het populatiegemiddelde (52,2%); het verschil ten opzichte van de andere sectoren (zonder bouwsector) is significant. Zelfstandige ondernemers in de bouwsector nemen gemiddeld 20,2 vakantiedagen per jaar. Dat is vergelijkbaar met de andere zelfstandige ondernemers. Tussen zelfstandige ondernemers in de bouwsector en de andere zelfstandigen is er een significant verschil wat het presteren van nachtwerk betreft; een kleiner aandeel zelfstandige ondernemers in de bouwsector presteert (soms, vaak of altijd) nachtwerk. Ook het aandeel dat zes- of meer uur per week werkt ligt hoger in de bouwsector.

Tabel 13: Werktijden en vakantiedagen van zelfstandige ondernemers in de bouwsector, 2023

	bouw	zelfstandige ondernemers Vlaanderen	verschil-toetsing
	%	%	
gemiddeld aantal werkuren per week	56,5	52,2	s
aantal vakantiedagen	20,2	20,5	ns
aantal werkuren per week			
	≤40 uren	16,0	25,8
	41-59 uren	33,0	37,2
	≥60 uren	51,0	37,0
nachtarbeid (tussen 22u en 6u)			
	soms vaak of altijd	36,1	47,2
	nooit	63,9	52,8

Bron: Vlaamse werkbaarheidsmonitor zelfstandige ondernemers, 2023

Leeswijzer: Het cijfer van de zelfstandige ondernemers in Vlaanderen geeft de situatie weer voor alle zelfstandige ondernemers (inclusief bouwsector). De codering **s/ns** wijst er op dat bij toetsing een al dan niet significant verschil werd vastgesteld (Pearson chi²; $p < 0,05$) tussen de meetgegevens voor de zelfstandige ondernemers in de bouwsector en de rest van de zelfstandige ondernemers (zonder bouwsector, cijfer niet in tabel).

5.2 Opleiding, competentie, sociale ondersteuning en bijscholing

De informatie over het opleidingsniveau, de ervaren competenties, de sociale ondersteuning en bijscholing wordt opgelijst in Tabel 14.

In 2023 heeft ongeveer een derde van de zelfstandige ondernemers in de bouwsector een diploma hoger onderwijs. Dat is beduidend minder dan het aandeel (67,5%) bij de volledige populatie zelfstandige ondernemers in Vlaanderen. Ongeveer negen op de tien van de zelfstandige ondernemers in de bouwsector voelt zich (altijd of vaak) voldoende opgeleid voor de vakinhoudelijke of technische aspecten van het werk. Dat is vergelijkbaar met het aandeel bij de volledige populatie zelfstandige ondernemers in Vlaanderen. Voor het beheer en het management van het bedrijf voelt 72,4% van de zelfstandige ondernemers in de bouwsector zich (vaak of altijd) voldoende opgeleid. Dat is significant meer in vergelijking met de andere zelfstandige ondernemers. Een minderheid (44,7%) van de zelfstandige ondernemers in de bouwsector voelt zich bij de bedrijfsvoering vaak of altijd ondersteund door een sociaal netwerk. Dat aandeel wijkt niet significant af van het aandeel bij de overige zelfstandige ondernemers. 42% van de zelfstandige ondernemers in de bouwsector volgde het afgelopen jaar een bijscholing. Dat is minder dan gemiddeld (54,5%).

Tabel 14: Opleidingsniveau, competentie, sociale ondersteuning en bijscholing, zelfstandige ondernemers in de bouwsector, 2023

	bouw	zelfstandige ondernemers Vlaanderen	verschil-toetsing
	%	%	
hoogste getuigschrift			
geen, lager of lager secundair	15,0	7,2	s
hoger secundair	51,2	25,3	
hoger onderwijs / universiteit	33,8	67,5	
voelt u zich voldoende opgeleid voor de vakinhoudelijke of technische aspecten van uw zelfstandige activiteit?			
altijd	50,0	49,2	ns
vaak	44,7	43,5	
soms	5,3	6,6	
nooit	0,0	0,7	
voelt u zich voldoende opgeleid voor het beheer en het management van uw bedrijf, firma?			
altijd	18,0	22,2	s
vaak	54,4	45,2	
soms	24,3	28,9	
nooit	3,4	3,7	
voelt u zich (als u dat nodig vindt) bij uw bedrijfsvoering ondersteund door een sociaal netwerk (verenigingen, externe adviseurs, familieraad)?			
helemaal	11,7	11,4	ns
in belangrijke mate	32,7	36,6	
in beperkte mate	40,4	39,8	
helemaal niet	15,1	12,3	
deelname aan bijscholing afgelopen jaar	42,0	54,5	s

Bron: Vlaamse werkbaarheidsmonitor zelfstandige ondernemers 2023

Leeswijzer: zie Tabel 13

5.3 Haalbaarheid pensioen, groeiverwachting en afhankelijkheid van inkomen uit zelfstandige activiteit

Tabel 15 bevat informatie over de mate waarin het gezin afhankelijk is van het inkomen uit de zelfstandige activiteit, de groeiverwachtingen van de ondernemer en de mate waarin hij of zij het haalbaar acht om tot het pensioen door te werken.

Tabel 15: Afhankelijkheid van inkomen, groeiverwachting en haalbaarheid pensioen bij zelfstandige ondernemers in de bouwsector, 2023.

	bouw	zelfstandige ondernemers Vlaanderen	verschil- toetsing
	%	%	
In welke mate is uw gezin afhankelijk van het inkomen uit uw zelfstandige activiteit?			
helemaal	37,7	39,0	ns
in belangrijke mate	50,2	47,1	
in beperkte mate	9,7	10,5	
helemaal niet	2,4	3,4	
groeiverwachting			
verwacht groei van activiteit	36,7	37,9	ns
verwacht behoud van huidig peil	42,0	43,6	
verwacht vermindering of stopzetting	21,3	18,4	
haalbaarheid pensioen			
doorwerken tot pensioen haalbaar	57,1	67,0	s
doorwerken tot pensioen haalbaar, mits aangepast werk	42,0	29,4	
doorwerken tot pensioen niet haalbaar	1,0	3,6	

Bron: Vlaamse werkbaarheidsmonitor zelfstandige ondernemers 2023

Leeswijzer: zie Tabel 13

Bij ongeveer negen op de tien ondernemers in de bouwsector is het gezin helemaal of in belangrijke mate afhankelijk van het inkomen uit de zelfstandige activiteit. Dat verschilt niet significant van de overige zelfstandige ondernemers.

36,7% van de zelfstandige ondernemers in de bouwsector verwacht in de nabije toekomst (3 à 5 jaar) een groei van de activiteit, 42% denkt dat het huidig peil zal behouden blijven en ongeveer een vijfde verwacht een vermindering of stopzetting. Ook dit verschilt niet significant van de andere zelfstandige activiteiten.

57,1% van de zelfstandige ondernemers in de bouwsector acht het haalbaar om tot het pensioen door te werken, 42% acht dit enkel haalbaar als het werk aangepast kan worden (bv. minder of lichter werk) en een kleine minderheid van 1% acht het sowieso niet haalbaar. Deze cijfers zijn

minder gunstig dan deze voor de volledige populatie van zelfstandige ondernemers en verschillen significant van de overige sectoren.

5.4 Grensoverschrijdend gedrag

Grensoverschrijdend gedrag kan voorkomen als fysieke/lichamelijke agressie, (verbale) intimidatie of bedreiging, ongewenst gedrag en pesten.

bij de zelfstandige ondernemers in de bouwsector worden geen slachtoffers gemeld van lichamelijk geweld of ongewenst seksueel gedrag. Bij 1,9% wordt sporadisch pestgedrag genoteerd en ongeveer één op de tien werd geconfronteerd met intimidatie of bedreiging.

Tabel 16: Aandeel van de zelfstandige ondernemers in de bouwsector die slachtoffer werden van grensoverschrijdend gedrag, 2023.

	bouw	zelfstandige ondernemers Vlaanderen	verschiltoetsing
	%	%	
slachtoffer van lichamelijk geweld			
nooit	100,0	97,9	s
sporadisch	0,0	2,1	
regelmatig	0,0	0,0	
slachtoffer van intimidatie of bedreiging			
nooit	88,9	85,2	ns
sporadisch	10,1	13,6	
regelmatig	1,0	1,2	
slachtoffer van ongewenst seksueel gedrag			
nooit	100,0	96,7	s
sporadisch	0,0	3,0	
regelmatig	0,0	0,2	
slachtoffer van pesten			
nooit	98,1	96,4	ns
sporadisch	1,9	3,2	
regelmatig	0,0	0,4	

Bron: Vlaamse werkbaarheidsmonitor zelfstandige ondernemers 2023

Leeswijzer: zie Tabel 13

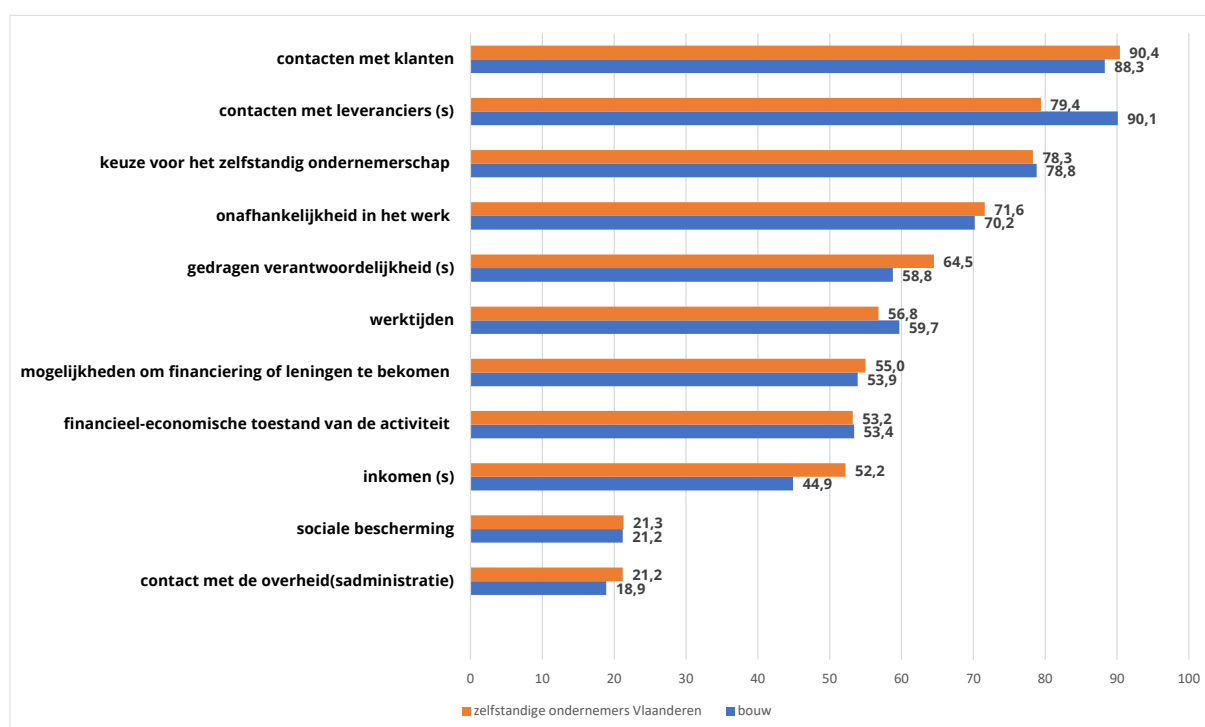
5.5 Tevredenheid over diverse werkaspecten.

In de werkbaarheidsenquête voor de zelfstandig ondernemers wordt ook gevraagd hoe tevreden ze zijn met een dertiental aspecten van hun zelfstandige activiteit. In Tabel 17 wordt gerapporteerd welk percentage van de zelfstandige ondernemers (eerder tot zeer) tevreden is en wordt vergeleken met de score van volledige populatie zelfstandige ondernemers.

Meer dan acht op de tien zelfstandige ondernemers in de bouwsector zijn tevreden met het contact met klanten (88,3%) en met leveranciers (90,1%). Een minderheid is tevreden over de sociale bescherming als zelfstandige (21,2%) en het contact met de overheid(sadministratie) (18,9%).

De zelfstandige ondernemers in de bouwsector scoren beter dan gemiddeld voor de contacten met leveranciers (90,1%) maar minder dan gemiddeld zijn ze tevreden over hun inkomen (44,9%).

Tabel 17: Tevredenheid over diverse werkaspecten bij zelfstandige ondernemers in de bouwsector, 2023.

Bron: Vlaamse werkbaarheidsmonitor zelfstandige ondernemers 2023

Leeswijzer: zie Tabel 13

Referentielijst

Bourdeaud'hui, R., Janssens, F., Lamberts, M., Notebaert, S., & Vanderhaeghe, S. (2023). Hoe werkbaar is je job? Vlaamse werkbaarheidsmonitor 2023 – zelfstandige ondernemers. Brussel: SERV-Stichting Innovatie & Arbeid. Geraadpleegd op <https://www.serv.be/node/16264>

Bourdeaud'hui, R., Lamberts, M., Notebaert, S., & Vanderhaeghe, S. (2024a). *Methodologie Vlaamse werkbaarheidsmonitor*. Brussel: SERV-Stichting Innovatie & Arbeid. Geraadpleegd op <https://www.serv.be/node/16457>

Bourdeaud'hui, R., Lamberts, M., Notebaert, S., & Vanderhaeghe, S. (2024b). *Wat maakt werk werkbaar voor zelfstandige ondernemers? Onderzoek op basis van de Vlaamse werkbaarheidsmonitor 2004-2023*. Brussel: SERV-Stichting Innovatie & Arbeid. Geraadpleegd op <https://www.serv.be/node/16512>

Lijst met figuren en tabellen

Figuren

Figuur 1:	Risicoprofiel voor werkstressklachten bij zelfstandige ondernemers in de bouwsector 2023.....	21
Figuur 2:	Risicoprofiel voor problemen werk-privécombinatie bij zelfstandige ondernemers in de bouwsector 2023	22

Tabellen

Tabel 1:	Overzicht en omschrijving werkbaarheidsindicatoren	6
Tabel 2:	Overzicht en omschrijving risico-indicatoren	7
Tabel 3:	Terminologie voor de categorieën in de werkbaarheids- en risico-indicatoren	8
Tabel 4:	Evolutie 2007-2023 van het aandeel zelfstandige ondernemers in de bouwsector met werkstressklachten en burn-out symptomen	10
Tabel 5:	Evolutie 2007-2023 van het aandeel zelfstandige ondernemers met motivatieproblemen en ernstige demotivatie in de bouwsector.	11
Tabel 6:	Evolutie 2007-2023 van het aandeel zelfstandige ondernemers in de bouwsector met onvoldoende leermogelijkheden en een ernstig leerdeficit.	12
Tabel 7:	Evolutie 2007-2023 van het aandeel zelfstandige ondernemers in de bouwsector met een problematische werk-privécombinatie en acuut werk-privéconflict.....	13
Tabel 8:	Verdeling van het aandeel zelfstandige ondernemers in de bouwsector met een werkbare job, met één werkbaarheidsknelpunt of met meerdere werkbaarheidsknelpunten, 2007 – 2023.....	14
Tabel 9:	Evolutie 2007-2023 van het aandeel zelfstandige ondernemers in de bouwsector geconfronteerd met (acuut) hoge werkdruk	16
Tabel 10:	Evolutie 2007-2023 van het aandeel zelfstandige ondernemers in de bouwsector met emotioneel belastend werk en emotionele overbelasting.....	17
Tabel 11:	Evolutie 2007-2023 van het aandeel zelfstandige ondernemers in de bouwsector met routinematig werk en extreem routinematig werk	18

Tabel 12:	Evolutie 2007-2023 van het aandeel zelfstandige ondernemers in de bouwsector die geconfronteerd worden met (zeer hoge) belastende arbeidsomstandigheden.	19
Tabel 13:	Werktijden en vakantiedagen van zelfstandige ondernemers in de bouwsector, 2023	24
Tabel 14:	Opleidingsniveau, competentie, sociale ondersteuning en bijscholing, zelfstandige ondernemers in de bouwsector, 2023	25
Tabel 15:	Afhankelijkheid van inkomen, groeiverwachting en haalbaarheid pensioen bij zelfstandige ondernemers in de bouwsector, 2023.	26
Tabel 16:	Aandeel van de zelfstandige ondernemers in de bouwsector die slachtoffer werden van grensoverschrijdend gedrag, 2023.	27
Tabel 17:	Tevredenheid over diverse werkaspecten bij zelfstandige ondernemers in de bouwsector, 2023.	28